

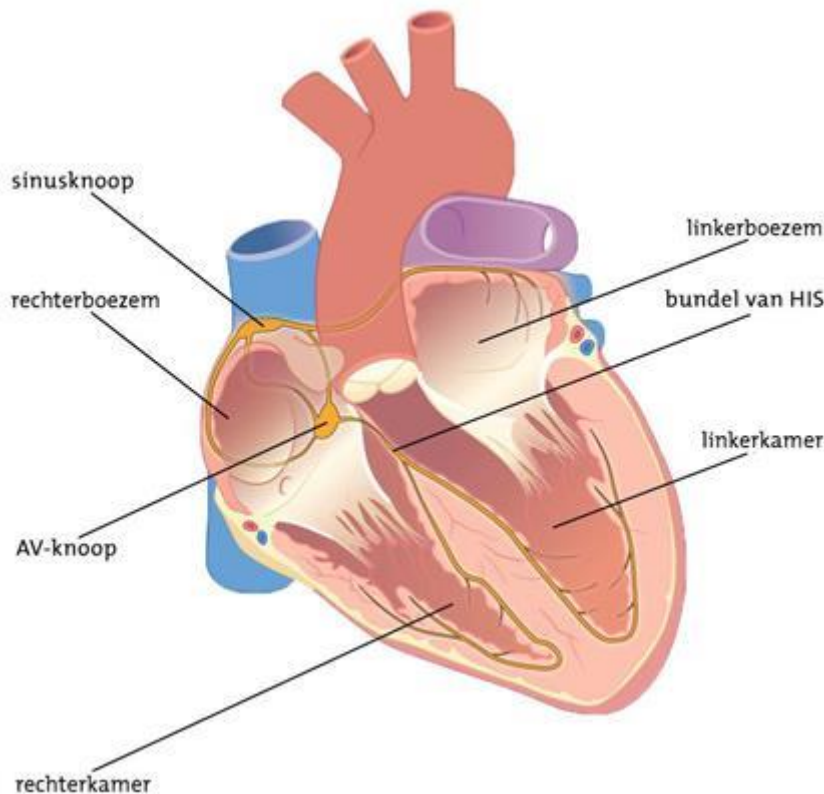
Implanteerbare Cardioverter Defibrillator (ICD)

Informatie
voor patiënten

Inhoudsopgave

Werking van de ICD	3
Vorbereiding	4
Opname	4
De ingreep.....	5
Risico's en complicaties	5
Wat moet u doen als u een shock heeft gehad?.....	5
Na de ingreep	6
Leefregels voor thuis	7
ICD identificatiepasje.....	7
Elektrische apparatuur en de ICD	7
Reanimatie en ICD	8
ICD en het levenseinde	8
Vakantie.....	8
Het rijbewijs	8
Vragen.....	9
Adres en telefoonnummers	10

U krijgt een ICD als u last heeft van gevaarlijke hartritmestoornissen of als u een verhoogd risico heeft op het krijgen hiervan. Een ICD (Inwendige Cardioverter Defibrillator) is een apparaat dat door middel van korte pulsjes of een shock, een einde kan maken aan een gevaarlijke ritmestoornis. Deze folder geeft u informatie over de werking van de ICD, voorbereiding, ingreep en nazorg na implantatie.

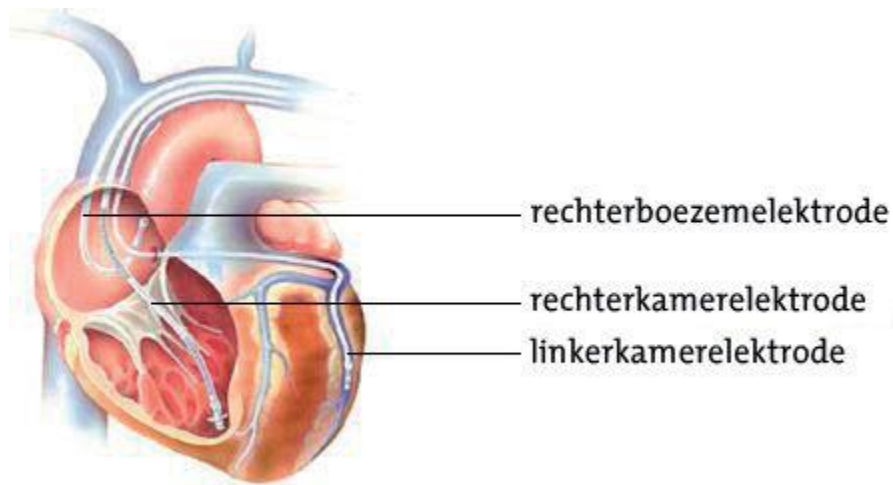
Werking van de ICD

De ICD bewaakt het hartritme en kan op verschillende manieren ingrijpen bij een hartritmestoornis. De hoofdtak is het stoppen van de ritmestoornis. In de ICD is ook een pacemakerfunctie ingebouwd. Die kan trage ritmes behandelen als dat nodig is.

In CWZ worden de volgende soorten ICD geplaatst:

- ICD met 1 lead/elektrode
Eén elektrode in de rechter hartkamer.
- ICD met 2 leads/elektrodes
Eén elektrode in de rechterboezem en één in de rechter hartkamer.
- ICD met 3 leads/elektrodes
Dit wordt ook wel cardiale resynchronisatie genoemd.
Een extra elektrode in de linker hartkamer kan het hart na implantatie effectiever laten pompen en het inspanningsvermogen verbeteren.
- S-ICD, hierbij wordt de elektrode onder de huid geplaatst.
Lees meer over implantatie van deze elektrode in folder S-ICD systeem.

Afhankelijk van uw ziektebeeld komt u in aanmerking voor één van de bovenstaande uitvoeringen. Uw cardioloog bepaalt de keuze.

Vorbereiding

Als voorbereiding op de implantatie heeft u een gesprek samen met uw partner en/of familielid en een hartstimulatiespecialist van CWZ. Tijdens dit gesprek krijgt u informatie over wat u kunt verwachten van de ICD, de implantatie en de periode erna. U heeft dan ook genoeg tijd om vragen te stellen.

Opname

Voor uw opnamedatum wordt u gebeld door onze planning. U hoort dan waar en hoe laat u zich in het ziekenhuis kunt melden. Ook krijgt u instructies over uw medicijngebruik en andere praktische informatie.

U wordt opgenomen op verpleegafdeling cardiologie (B42):

- Op de afdeling mag niet worden gerookt.
- Tijdens uw verblijf mag u de afdeling niet verlaten, omdat uw hartritme wordt bewaakt via een monitor.
- De verpleegkundige zal u verder informeren en voorbereiden voor de implantatie.

Het is handig om u naar het ziekenhuis te laten brengen, omdat u na de implantatie geen auto mag rijden.

Wat neemt u mee?

- Nachtkleding
- Toiletpullen
- Al uw medicijnen

De ingreep

- U ligt op een behandeltafel en wordt aangesloten aan bewakingsapparatuur.
- De huid wordt zo nodig geschoren, gedesinfecteerd en afgedekt met een steriel laken.
- De ICD implantatie gebeurt onder plaatselijke verdoving.
- Er wordt een snede gemaakt van ongeveer 7 á 8 cm lang, net onder uw sleutelbeen.
- Via een ader worden de elektrodes naar het hart opgevoerd en aan de ICD bevestigd.
- Hierna worden testen uitgevoerd om te controleren of de elektrodes goed werken.
- De arts maakt een ruimte onder de huid of borstspier voor plaatsing van de ICD (pocket). Dit kan wat gevoelig zijn.
- Daarna wordt de wond dicht gemaakt. Hierbij wordt gebruik gemaakt van oplosbare hechtingen.

Risico's en complicaties

De arts of hartstimulatiespecialist brengt u op de hoogte van de mogelijke complicaties bij het plaatsen van een ICD. De risico's op een complicatie zijn klein, maar het is wel belangrijk dat u daarover wordt geïnformeerd.

Risico's tijdens implantatie

- Klaplong
- Nabloeding
- Stimulatie van het middenrif (hikken)
- Perforatie van de hartwand

Risico's na de implantatie

- Loslaten van de elektrode
- Breuk van de elektrode
- Onterechte shock
- Infectie
- Nabloeding

Wat moet u doen als u een shock heeft gehad?

U hoeft daarvoor meestal niet meteen met spoed naar het ziekenhuis. Het apparaat heeft namelijk gedaan wat het moest doen. Bij blijvende klachten en/of meerdere shocks is het verstandig om actie te ondernemen. Hieronder ziet u een schema waarin staat wat u moet doen (actie) in een bepaalde situatie (gebeurtenis).

Gebeurtenis	Actie
Aanhoudende ritmestoornissen	Neem tijdens en buiten kantooruren contact op met de hartbewaking
Alarmsignaal van uw ICD (dit kan een geluid of trilalarm zijn, dit is afhankelijk van het ICD-merk)	Neem tijdens kantooruren contact op met de ICD polikliniek. Neem buiten kantooruren contact op met de hartbewaking.
1 shock, daarna geen klachten	Neem tijdens kantooruren contact op met de ICD polikliniek
1 shock, na enkele minuten nog steeds klachten	Bel 112
Meerdere shocks	Bel 112
Klachten die niet te maken hebben met uw ICD	Neem contact op met uw huisarts of medisch specialist
Vragen/klachten over uw ICD	Neem tijdens kantooruren contact op met de ICD polikliniek

Heeft u van de pacemaker/ICD technicus een homemonitoring apparaat (kastje thuis) gekregen? Voer dan een zending uit vanuit de thuissituatie en volg verder de instructies zoals boven aangegeven in de tabel.

ICD polikliniek, telefoonnummer (024) 365 84 40 (tijdens werkdagen bereikbaar van 8.00 tot 16.30 uur). Hartbewaking, telefoonnummer (024) 365 84 20 (24 uur per dag bereikbaar).

Na de ingreep

Na de ingreep blijft u nog 1 nacht in het ziekenhuis en wordt uw hartritme nog 24 uur geobserveerd. Via het infuusnaaldje krijgt u antibiotica om infecties te voorkomen. Na de ingreep houdt u bedrust (rusten in bed) zolang nodig is op advies van de verpleegkundige. Daarna mag u weer rustig rondlopen.

De ICD wordt op de dag van de implantatie gecontroleerd door het bedrijf of de dag erna door een hartstimulatiespecialist. U krijgt dan ook een ICD-identificatiepasje. Als alles goed gaat mag u de dag na de ingreep naar huis.

Bij ontslag krijgt u een aantal afspraken mee naar huis:

Na 10 tot 14 dagen komt u voor wondcontrole. Heeft u een preventieve ICD-implantatie? Dan krijgt u na de wondcontrole ook een ICD-controle, daarna kan het rijbewijs opnieuw aangevraagd worden. Heeft u een therapeutische ICD-implantatie? Dan kan een ICD-controle na 2 maanden plaatsvinden. Dit ter beoordeling door de hartstimulatie-specialist.

Leefregels voor thuis

- In het begin kan de wond nog wat gevoelig/pijnlijk zijn, u mag hiervoor de voorgeschreven pijnstilling gebruiken.
- Geen auto rijden volgens voorschrift.
- De pleister mag u na 2 dagen verwijderen.
- De eerste 3 dagen niet douchen.
- Gebruik geen zeep op of rondom de wond totdat u op de wondcontrole bent geweest.
- Bij het vermoeden van ontsteken van de wond (te herkennen aan koorts, roodheid) neemt u contact op met de hartstimulatiespecialist.

ICD identificatiepasje

Dit pasje krijgt u van ons na de implantatie. Hierop staat uw naam, de ICD-gegevens en het telefoonnummer van de ICD-poli. Het is belangrijk dat u dit pasje altijd bij u heeft.

Elektrische apparatuur en de ICD

De meeste elektrische apparaten waar u dagelijks mee in contact komt hebben geen invloed op uw ICD. Dit geldt alleen als deze in goede staat van onderhoud zijn en een 'goede' aarding hebben. Enkele voorbeelden zijn:

- Radio, TV, PC.
- Magnetron, elektrisch fornuis, koelkast.
- Was- en droogmachine.
- Grasmaaier, bladblazer.

Er zijn magnetische of elektrische velden waar u mee op moet passen:

- Houdt tenminste 20 cm afstand tussen de mobiele telefoon en uw ICD.
- Houdt tenminste 30 cm afstand tussen uw ICD en snoerloze elektrische gereedschappen met batterijvoeding, zoals schroevendraaiers, boormachines en dergelijke.

Houdt tenminste 90 centimeter afstand of kom liever niet in de buurt van de volgende apparaten:

- Motoren met een zeer hoog vermogen.
- Zendantennes en hoogspanningskabels.
- Machines voor industrieel gebruik (krachtstroomgeneratoren).
- Kom niet in de buurt van de MRI (onderzoek met supermagneet in het ziekenhuis).

Ook raden we u af om over draaiende elektromotoren zoals de wisselstroomdynamo van een auto te buigen, deze kan magneten bevatten.

Reanimatie en ICD

Dragers van een ICD kunnen net als ieder ander mens gereanimeerd worden. In eerste instantie zal de ICD zijn werk doen. Is de patiënt na 1 minuut nog steeds buiten bewustzijn, bel dan 112 en start met reanimatie.

ICD en het levenseinde

Als door omstandigheden of bepaalde ziektebeelden, behandelen van een levensbedreigende ritmestoornis niet meer gewenst is, kan de ICD uitgeschakeld worden.

De hartstimulatiespecialist kan dan de ICD-therapie uitprogrammeren. Dit wordt in overleg met de patiënt en arts op tijd toegepast. Meer informatie hierover kunt u vinden in de folder 'Implanteerbare Cardioverter Defibrillator (ICD) en het levenseinde' of op de volgende websites: www.stin.nl, www.doodgewoonbespreekbaar.nl, www.netwerkpalliatievezorg.nl, www.palliatief.nl

Vakantie

Als u op vakantie gaat, vooral in het buitenland, is het belangrijk om te weten waar uw ICD gecontroleerd kan worden in geval van een noodsituatie. Dit kunt u opzoeken op de website van het bedrijf van uw geïmplanteerde ICD of op de website van STIN, stichting ICD dragen Nederland (www.stin.nl). U kunt het ook navragen bij uw hartstimulatiespecialist.

Het rijbewijs

In 'Regeling eisen geschiktheid 2000' is bepaald dat:

- een persoon met een primaire ICD de eerste 2 weken na implantatie niet mag rijden (artikel 6.7.4.1);
- een persoon met een secundaire ICD mag de eerste 2 maanden na implantatie niet rijden (artikel 6.7.4.2).

Na deze 2 weken of 2 maanden krijgt u een ICD-controle door de hartstimulatie-specialist.

Als deze ICD-controle goed is kunt u, als u een geldig rijbewijs heeft (dus niet verlopen) en alle benodigde formulieren heeft aangeleverd aan het CBR, in afwachting van het officiële bericht in uw auto rijden. Neem wel contact op met uw verzekeraar, want die kunnen onderling nog wel eens afwijken in hun standpunt of u verzekerd bent zonder de aanvulling code 100/101 op het rijbewijs. Het is verstandig dat u een kopie van alle ingezonden formulieren meeneemt als u in de auto stapt.

Meer informatie kunt u vinden op de website van CBR (www.cbr.nl) of op de website van patiëntenvereniging STIN (www.stin.nl). Ook de hartstimulatiespecialist kan u hierover meer vertellen.

Vragen

Zijn er na het lezen van de folder nog vragen? Dan kunt u altijd contact opnemen met de hartstimulatiespecialist en eventueel met uw behandelend cardioloog.

Telefoonnummer hartstimulatiespecialist: (024) 365 84 40.

Telefoonnummer polikliniek cardiologie: (024) 365 82 50.

Adres en telefoonnummers

Canisius Wilhelmina Ziekenhuis
Weg door Jonkerbos 100
6532 SZ Nijmegen

Hartfunctieafdeling (B26)

Telefoon (024) 365 84 40
Maandag tot en met vrijdag van 8.00 tot 16.30 uur bereikbaar

Website: www.cardiologie.cwz.nl